

ESTUDI D'IMPACTE SOCIAL I SOBRE LA SALUT PÚBLICA DE LES INSTAL·LACIONS DE JOC EXISTENTS EN LA COMUNITAT VALENCIANA

Contingut

INTRODUCCIÓ	3
SITUACIÓ EPIDEMIOLÒGICA EN LA COMUNITAT VALENCIANA	5
LES MÀQUINES DE JOC EN LOCALS D'HOSTALERIA	10
EVOLUCIÓ HISTÒRICA	10
Els primers reglaments	10
El Decret 144/2002 i la contingentació de màquines en la Comunitat Valenciana	10
El parèntesi de les màquines B "lite"	11
La Llei 1/2020 i les seues modificacions	12
SITUACIÓ ACTUAL	12
La percepció social	12
La situació epidemiològica	13
CONSIDERACIONS	13
Respecte de la situació	13
Respecte d'actuacions futures	13
ELS SALONS DE JOC	14
L'EVOLUCIÓ NUMÈRICA EN LA COMUNITAT VALENCIANA	15
L'EVOLUCIÓ NORMATIVA EN LA COMUNITAT VALENCIANA	18
El reglament de 2015 i l'increment de les distàncies entre salons	18
La inadmissió de noves sol·licituds en gener de 2020	19
La Llei 1/2020 i els trasllats de salons	20
La modificació de la Llei 1/2020 i el final dels trasllats	21
L'EVOLUCIÓ DELS SALONS DE JOC A ESPANYA	21
CONSIDERACIONS	26
Respecte de la situació	26
LES SALES DE BINGO	28
L'EVOLUCIÓ EN LA COMUNITAT VALENCIANA	28
Evolució numèrica	28

El Reglament de 2015 i el manteniment de les distàncies.....	29
La inadmissió de noves sol·licituds en gener de 2020	29
La Llei 1/2020	30
L'EVOLUCIÓ A ESPANYA	30
CONSIDERACIONS	32
Respecte de la situació.....	32
Respecte de les actuacions futures.....	33
ELS LOCALS ESPECÍFICS D'APOSTES.....	33
L'EVOLUCIÓ NUMÈRICA EN LA COMUNITAT VALENCIANA	33
L'EVOLUCIÓ NORMATIVA EN LA COMUNITAT VALENCIANA.....	34
El Reglament d'apostes de la Comunitat Valenciana de 2011	34
La Llei 1/2020	35
CONSIDERACIONS	35
Respecte de la situació.....	35
Respecte d'actuacions futures	36
CONCLUSIONS	36

INTRODUCCIÓ

Motiu de l'estudi

La Llei 1/2020, d'11 de juny, de la Generalitat, de regulació del joc i de prevenció de la ludopatia en la Comunitat Valenciana, configura l'actual marc regulador del joc en la Comunitat Valenciana.

En l'apartat I del preàmbul es mostra la voluntat del legislador per "donar resposta a la creixent preocupació social en relació amb les conseqüències derivades de la proliferació de les activitats de joc en les diverses modalitats". D'acord amb eixa manifestació, el text va incorporar en la disposició transitòria dècima la suspensió "de noves autoritzacions d'establiments de joc, així com de noves autoritzacions d'explotació de màquines de tipus B o recreatives amb premi, destinades a ser instal·lades en locals d'hostaleria o similars" per un període màxim de 5 anys des de l'entrada en vigor de la llei.

En la mateixa disposició transitòria s'establia, en l'últim paràgraf: "Durant este període, la conselleria competent en matèria de joc ha de coordinar un estudi que analitze l'impacte social i sobre la salut pública de les instal·lacions de joc existents (locals específics de joc i màquines de joc en locals d'hostaleria). A partir del resultat d'este estudi, la conselleria competent en matèria de joc ha de proposar les limitacions en el territori valencià del nombre i la distribució admissible de locals de joc i de màquines de tipus B o recreatives amb premi per a locals d'hostaleria o similars, tenint en compte criteris de salut pública, poblacionals, socioeconòmics i territorials".

La dana d'octubre de 2025 va comportar la necessitat de prioritzar recursos i esforços institucionals en la gestió de l'emergència, fet que va provocar ajustos en els terminis previstos en l'elaboració d'estudis tècnics de diagnòstic territorial i anàlisi de l'impacte socioeconòmic dels establiments de joc i la impossibilitat material d'avançar amb la celeritat desitjada en l'actualització dels criteris normatius i tècnics per a l'autorització de nous locals. Per això, el Decret Llei 8/2025, de 10 de juny, del Consell, va ampliar en un any el termini inicial de cinc anys previst en la disposició transitòria dècima de la Llei 1/2020.

Este estudi és, per tant, conseqüència del mandat d'estes normes.

Per raons expositives, l'orde dels subsectors en l'estudi s'ha establert en funció del nombre d'elements de joc, de major a menor, per entendre que, com més exposició a la població, més repercussió tenen les mesures que s'adopten. D'esta manera, s'ha començat per l'estudi de la situació de les màquines en hostaleria, i s'ha continuat amb salons de joc, bingos i locals específics d'apostes.

Fonts utilitzades

Les dades utilitzades en este estudi s'han extret de les fonts següents:

Les de joc de la Comunitat Valenciana, dels informes anuals d'activitat elaborats per la Direcció General de Tributs i Joc. Les dades estan sempre referides a 31 de desembre.

Les de joc a Espanya, de les memòries anuals d'activitat del joc a Espanya, de la Direcció General d'Ordenació del Joc. Especialment important és la corresponent a 2024 (<https://www.ordenacionjuego.es/datos-estudios/datos-juego/datos-anuales-mercado-juego-espana>).

En cas de llacuna en els informes de la DGOJ, les dades s'han completat amb els informes anuals de CEJUEGO en <https://cejuego.com/publicaciones/>.

Les de renda s'han extret de l'Institut Nacional d'Estadística. En la data de finalització d'este estudi, gener de 2026, no s'han publicat les corresponents a l'any 2024.

Les de població, han sigut de l'Institut Nacional d'Estadística, tenint en compte que es referixen a l'1 de gener. Per eixe motiu, i com que les dades de la Comunitat Valenciana es referixen a 31 de desembre, en este estudi s'ha arreglat com a dada de població de cada any la que figurava en l'INE com a dada de l'any següent, és a dir, que, per exemple, la població de 2022 que arregla l'estudi és la que en les pàgines de l'INE figura com a població de 2023.

Les dades d'epidemiologia s'han extret dels informes corresponents a l'Enquesta sobre ús de drogues en ensenyances secundàries a Espanya (ESTUDES), i a l'Enquesta sobre alcohol i drogues a Espanya (EDATS), realitzades per la Delegació del Govern per al Pla nacional sobre drogues.

Distribució competencial

La comercialització dels jocs d'atzar a Espanya està sotmesa a l'autorització de l'administració que competencialment tinga atribuïda la seua regulació. Si l'àmbit de comercialització és nacional, el regulador competent és la Direcció General d'Ordenació del Joc (DGOJ) excepte per a l'ONCE, i en este cas és pel Consell de Protectorat. Si l'àmbit és el d'una comunitat autònoma, la competència s'atribuïx a la unitat administrativa autònoma corresponent.

Són competència estatal els jocs d'atzar en línia d'àmbit estatal (apostes, jocs de casino, pòquer, màquines d'atzar i bingo) i els concursos i els jocs subjectes a reserva d'activitat (loteries): SELAE i ONCE, l'activitat de joc de les quals se supervisa a través del Consell de Protectorat de l'ONCE.

Són competència autonòmica els jocs presencials: jocs de casino, bingo, màquines de joc i atzar i apostes, el joc en línia autonòmic, les loteries d'àmbit autonòmic i altres jocs de caràcter tradicional.

SITUACIÓ EPIDEMIOLÒGICA EN LA COMUNITAT VALENCIANA

L'informe de situació epidemiològica elaborat per la Direcció General de Salut Mental i Addiccions per a la Comissió de Joc de la Comunitat Valenciana celebrada el 19 de febrer de 2025 conclouia que la prevalença de joc ha disminuït en la Comunitat Valenciana. Este informe es basa en les enquestes publicades pel Ministeri de Sanitat a través del Pla nacional sobre drogues, que són l'Enquesta sobre ús de drogues en ensenyances secundàries a Espanya (ESTUDES), realitzada entre estudiants de 14 a 18 anys, que mesura l'ús de drogues i comportaments addictius entre estudiants d'esta franja d'edat, i l'Enquesta sobre alcohol i drogues a Espanya (EDATS), dirigida a la població general de 15 a 64 anys, que avalua l'ús de substàncies i comportaments addictius en la població general d'esta franja d'edat.

Estes enquestes, representatives a escala nacional i regional, s'empren per a entendre les tendències i les prevalences de les conductes addictives a Espanya, i els seus resultats són utilitzats per a dissenyar polítiques públiques i estratègies de prevenció.

Els resultats de l'enquesta ESTUDES, permeten concloure que l'edat mitjana d'inici en el joc amb diners entre la població escolar no presenta canvis significatius en els últims anys. Quant al tipus de joc amb diners entre este col·lectiu, es distingeix entre joc presencial i en línia.

En relació amb el joc presencial en els últims 12 mesos en la nostra Comunitat, *presenta una tendència a la baixa des de 2019, i descendix progressivament des d'una prevalença del 13,1 % en 2019 fins al 9,0 % en 2023. Els tipus de joc presencial més habituals entre la població escolar de la Comunitat Valenciana són les apostes esportives (6,3 %), les loteries (5,5 %), les quínieles (4,6 %), el bingo (4,5 %) i les loteries instantànies (4,3 %). Només el 3,5 % reconeix haver jugat, en els últims 12 mesos, en una sala de joc.*

JOC PRESENCIAL	2019	2021	2023
Loteries, primitiva, bonoloto, once cupons, joc activ eurojackpot, 7/39	8,8%	7,3%	5,5%
Loteries instantànies (rasques ONCE)	6,6%	2,5%	4,3%
Travesses de futbol i/o quíngol	7,9%	4,7%	4,6%
Apostes esportives	10,3%	6,1%	6,3%
Carreres de cavalls	2,5%	1,1%	1,3%
Slots, màquines d'atzar/escurabutxaques	4,4%	2,6%	4,2%
Jocs de cartes amb diners (pòquer, mus, blackjack, punt i banca...)	3,5%	3,2%	3,1%
Bingo	5,7%	3,4%	4,5%
Videojocs	3,2%	2,0%	2,1%
eSports o esports electrònics	2,2%	1,4%	1,5%
Jocs en casino	3,2%	1,5%	2,8%
Joc en sales de joc	4,5%	2,1%	3,5%
Total presencial	13,1%	11,8%	9,0%

En relació amb el joc en línia, de competència estatal, la prevalença *ha descendit igualment des de 2019 i s'ha estabilitzat en un 8,4 % en les dos últimes enquestes. En este cas, els jocs més habituals són els videojocs i les apostes esportives, així com el trading i la inversió en criptomonedes.*

JOC ON-LINE	2018	2020	2023
Loteries, primitiva, bonoloto, once cupons, joc activ eurojackpot, 7/39	1,0%	0,8%	1,1%
Loteries instantànies (rasques ONCE)	0,7%	1,0%	0,8%
Travesses de futbol i/o quinigol	1,6%	1,6%	1,4%
Apostes esportives	3,9%	2,9%	3,2%
Carreres de cavalls	1,2%	1,0%	1,0%
Slots, màquines d'atzar/escurabutxaques	1,1%	1,4%	1,7%
Jocs de cartes amb diners (pòquer, mus, blackjack, punt i banca...)	1,2%	1,6%	1,1%
Bingo	1,3%	1,6%	1,3%
Videojocs	4,5%	4,2%	3,8%
eSports o esports electrònics	2,9%	2,7%	1,9%
Jocs en casino	1,4%	1,4%	1,6%
Joc en sales de joc	0,1%		
Criptomonedes, trading			2,1%
Total on-line	9,5%	8,4%	8,4%

Pel que fa al joc problemàtic, *una dada especialment favorable és el descens mantingut de la prevalença de joc problemàtic en la població escolar valenciana, que actualment se situa en un 4,1 %, xifra que, per primera vegada, és pràcticament similar a la mitjana nacional.*

	2019	2011	2023
Comunitat Valenciana	5,4%	4,3%	4,1%
Espanya	4,7%	3,4%	4,0%

Quant als resultats de l'altra enquesta, EDATS (població general de 15 a 64 anys), realitzada entre el 12 de febrer i el 21 de juny de 2024, es desprén *que tant el joc en línia com el presencial han disminuït respecte de l'any 2022 i se situen en les prevalences més baixes dels últims quatre anys.*

El joc presencial és significativament més freqüent, si bé ha descendit considerablement en els últims anys, i se situa actualment en un 70,9 %. Les loteries (53,1 %) i les loteries instantànies (21,1 %) són els jocs més freqüents, seguits per les quinielles (5,7 %) i altres apostes esportives (4,9 %). Els jocs en sales a penes registren una prevalença de l'1,0 %, i es manté el descens iniciat des de 2020.

JOC PRESENCIAL	2018	2020	2023
Loteries, primitiva, bonoloto, once cupons, joc activ eurojackpot, 7/39	70,1%	75,,%	53,1%
Loteries instantànies (rasques ONCE)	19,0%	27,1%	21,1%
Travesses de futbol i/o quinigol	12,5%	13,8%	5,7%
Apostes esportives	8,0%	11,0%	4,9%
Carreres de cavalls	0,5%	0,3%	0,1%
Slots, màquines d'atzar/escurabutxaques	2,4%	2,3%	2,2%
Jocs de cartes amb diners (pòquer, mus, blackjack, punt i banca...)	0,6%	0,7%	0,5%
Bingo	4,0%	5,7%	3,8%
Videojocs	0,4%	0,3%	0,1%
Jocs en casino	1,3%	1,0%	0,5%
Joc en sales de joc	1,7%	1,2%	1,0%
Total presencial	77,3%	81,6%	70,9%

Entre els jocs en línia, destaquen els de cartes (3,4 % de jugadors en els últims 12 mesos), apostes esportives (2,5 %) i loteries (2,0 %).

JOC ON-LINE	2020	2022	2024
Loteries, primitiva, bonoloto, once cupons, joc activ eurojackpot, 7/39	1,5%	3,3%	2,0%
Loteries instantànies (rasques ONCE)	0,3%	0,5%	0,6%
Travesses de futbol i/o quinigol	0,4%	1,1%	0,4%
Apostes esportives	4,4%	5,5%	2,5%
Carreres de cavalls	0,4%	0,3%	0,3%
Slots, màquines d'atzar/escurabutxaques	0,3%	0,2%	0,2%
Jocs de cartes amb diners (pòquer, mus, blackjack, punt i banca...)	0,7%	1,7%	3,4%
Bingo	0,5%	0,9%	1,2%
Videojocs	1,2%	0,4%	1,7%
Jocs en casino	0,7%	0,8%	0,5%
Joc en sales de joc	0,5%	0,4%	
Ha jugat amb diners a algun joc	9,5%	8,4%	8,4%

Pel que fa al joc problemàtic, si bé la Comunitat Valenciana ha registrat històricament prevalences de joc problemàtic més elevades que la mitjana nacional, la diferència s'ha reduït significativament en els últims anys.

De fet, les últimes dades aportades per EDATS 2024 registren els resultats més baixos des que s'avalua la prevalença de joc problemàtic en esta enquesta. En 2024, la prevalença en la Comunitat Valenciana se situava en l'1,9 %, i es constata un descens progressiu des de 2018.

Joc problemàtic (DSM-5 ≥ 1)	2018	2020	2021	2024
Comunitat Valenciana	5,0%	3,4%	2,5%	1,9%
Espanya	2,6%	2,2%	1,7%	1,4%

Com s'exposa en la taula següent, este descens en la prevalença de joc problemàtic s'observa tant en dones com en hòmens, i és més acusat entre les primeres.

	Hòmens	Dones	Totals
2022	2,8%	2,2%	2,5%
2024	2,6%	1,3%	1,9%
Diferència	-0,2%	-0,9%	-0,6%

Igualment, i exceptuant en el grup de més edat (55-64 anys), el descens en la prevalença de joc problemàtic es constata en tots els altres grups d'edat, incloent el més jove (15-24 anys).

	15-24	25-35	35-44	45-54	55-64
2022	1,9%	3,0%	2,1%	3,1%	2,2%
2024	1,5%	1,5%	0,6%	2,4%	3,2%
Diferència	-0,4%	-1,5%	-1,5%	-0,7%	1,0%

D'altra banda, quant a les dades d'assistència, l'informe de la Direcció General de Salut Mental i Addiccions que ara es transcriu assenyala que *l'any 2024 s'ha registrat un descens del 12,61 % en el nombre de persones que han iniciat tractament per joc patològic en les unitats de conductes addictives del Sistema Sanitari Públic Valencià.*

Conclou l'informe precitat que:

1a) La taxa de persones que han jugat amb diners, de manera presencial o en línia, tant d'edat escolar (14-18 anys) com de població general (15-64 anys), manté una tendència al descens en els últims anys.

2a) L'edat mitjana d'inici en el joc amb diners, entre la població escolar, no presenta canvis significatius en els últims anys.

3a) Les enquestes en població escolar (ESTUDES) i en població general (EDATS), constaten un descens progressiu en la prevalença de joc problemàtic en la Comunitat Valenciana que, per primera vegada, és pràcticament similar a la mitjana nacional.

4a) Els jocs clàssics (loteries i apostes esportives) continuen sent els més prevalents en la població escolar i general.

5a) El joc en salons de joc manté una tendència a la baixa, i la seua representativitat és minoritària.

6a) L'assistència a persones amb diagnòstic de joc patològic ha disminuït, fins a situar-se en els valors més baixos de l'última dècada exceptuant, òbviament, el període corresponent a la pandèmia de COVID-19, condicionat per les limitacions d'accessibilitat que el van caracteritzar.

7a) Ja que la tendència favorable es manifesta des de fa anys, no pot establir-se cap relació causal amb mesures normatives. Per contra, des de l'acció pròpia d'esta conselleria, l'evolució positiva només pot associar-se al treball realitzat, a escala local, per les diferents unitats de prevenció comunitària de les conductes addictives i per les organitzacions no governamentals, recursos que són finançats anualment per la Conselleria de Sanitat. En este sentit, cal ressaltar que l'any 2024 el pressupost destinat a este efecte es va incrementar en un 20,35 %, i va arribar a un total de 3.844.260 €.

La Comunitat Valenciana ha aconseguit avanços significatius en la reducció de la prevalença del joc problemàtic, s'acosta a la mitjana nacional i consolida una tendència positiva; no obstant això, les dades continuen lleugerament per damunt de la mitjana nacional. El factor clau que explica estos resultats positius és el reforç dels recursos assistencials per a persones amb problemes de joc. En esta línia és a on han de centrar-se els esforços, i en este sentit, al finançament superior rebut per les unitats de prevenció comunitària de les conductes addictives (UPCCA) procedent de la Generalitat en 2024, s'unix el fet que, en el pressupost de 2025, per primera vegada, s'afecte part dels ingressos de les sancions de joc a actuacions de prevenció realitzades per les UPCCA i les organitzacions no governamentals referides anteriorment. Igualment, coadjuven a la prevenció les accions concretes que, des de Sanitat, juntament amb Educació i Servicis Socials, es duen a terme en matèria de prevenció i ludopatia, incloses en l'Estratègia valenciana integral de prevenció i tractament del joc patològic en la Comunitat Valenciana, aprovada el 4 de gener de 2024, així com el Pla de salut mental i addiccions 2024-2027, que inclou actuacions específiques en matèria de joc patològic, alineades amb l'estratègia citada.

Finalment, el joc patològic, igual que la resta de les addiccions, es considera un trastorn multicausal en el qual intervenen diversos factors de risc, un dels quals és la disponibilitat i l'oferta de joc, la qual és autoritzada i homologada per l'òrgan directiu competent en matèria de joc (DGTJ). Per tant, a l'hora d'abordar l'eventual planificació del sector ordenada per la disposició transitòria dècima de la Llei del joc, un dels factors a analitzar és la possible sobreexposició d'establiments de joc i màquines recreatives i d'atzar.

LES MÀQUINES DE JOC EN LOCALS D'HOSTALERIA

EVOLUCIÓ HISTÒRICA

Els primers reglaments

Una de les primeres manifestacions de la legalització del joc a Espanya en 1977 va ser la instal·lació de màquines en locals d'hostaleria.

El primer reglament de màquines recreatives i d'atzar va ser aprovat per l'Orde de 3 d'abril de 1979, del Ministeri de l'Interior; el segon ho va ser pel Reial decret 1794/1981, de 24 de juliol, i el tercer, pel Reial decret 877/1987, de 3 de juliol. La successió de reglaments en tan pocs anys dona una idea clara de les dificultats que tenia l'Administració per a trobar una regulació satisfactòria que conjuminara l'eliminació de traves administratives i l'eficàcia de la funció controladora que havia d'exercir.

Després de diverses fórmules limitadores, el reglament de 1987 va reduir a dos el nombre màxim de màquines de tipus B que podia instal·lar-se en els "locals i les dependències destinades amb caràcter exclusiu a l'activitat de bar o cafeteria, inclosos els bars destinats a restaurants".

Paral·lelament, es comença a advertir la possible relació entre l'expansió d'estes màquines i l'aparició de conductes de joc problemàtic, i en la dècada dels noranta són nombrosos els estudis a Espanya en eixe sentit.¹ S'afirma que a Espanya el joc més popular "és de les màquines escurabutxaques", i que "en 1997 el gasto en estes va ser d'un bilió dos-cents cinquanta mil milions de pessetes".²

Davant d'esta percepció d'expansió incontrolada, moltes comunitats autònomes van adoptar mesures restrictives, i la Comunitat Valenciana no va ser una excepció.

El Decret 144/2002 i la contingentació de màquines en la Comunitat Valenciana

Davant de l'increment de màquines en locals d'hostaleria, el Consell, mitjançant el Decret 144/2002, de 10 de setembre, va decidir suspendre la concessió de noves autoritzacions d'explotació de màquines de tipus B o recreatives amb premi, destinades a ser instal·lades en bars, cafeteries, restaurants, clubs, càmpings i anàlegs. El motiu, tal com figurava en la mateixa norma, era que "el nombre en explotació de màquines de tipus B o recreatives amb premi ha augmentat considerablement en locals autoritzats d'hostaleria, fins a límits que podrien considerar-se desmesurats, i s'ha assolit un nombre excessiu en proporció a la població, la qual cosa ha originat un excés d'oferta de joc tenint en compte la realitat i la incidència social d'este. *Per això, s'aconsella limitar la concessió de noves autoritzacions d'explotació per a estes màquines en els locals precitats, tot això en defensa de l'interés*

¹ Un bon exemple és l'*Anuario de Psicología*, vol. 30, núm. 4, disponible en [vol. 30, núm. 4 | Anuario de Psicología / The UB Journal of Psychology](#) (1999).

² Elisardo Becoña, "Epidemiología del juego patológico en España", en l'anuari citat.

general de la societat i com a prevenció d'una possible inclinació desorganitzada al joc, fet que comportarà un control efectiu del joc i evitar una oferta excessiva d'este".

Després de l'entrada en vigor del decret, només es concedirien noves instal·lacions per a substituir les màquines existents (el que es coneix habitualment com a "bescanvis"), i s'establí l'obligació d'elaborar "com a màxim cada dos anys, un estudi sobre l'oferta i demanda de joc de màquines de tipus B o recreatives amb premi en bars, cafeteries, restaurants, clubs, càmpings i anàlegs, que existisca en l'àmbit de la Comunitat Valenciana".

Tots els estudis que s'han fet en aplicació d'este precepte han mantingut la conveniència de mantindre la suspensió, de manera que el nombre de màquines de joc en locals d'hostaleria ha descendit gradualment. L'única excepció es va produir l'any 2012, per motius que s'explicaran en l'apartat següent.

La taula següent arreplega les dades de màquines instal·lades en locals d'hostaleria en la Comunitat Valenciana. Per a no allargar la seqüència, es partix de l'any 2011, per ser un període prou significatiu i arreplegar l'excepció que es referirà en l'apartat següent.

Màquines B en hostaleria	Alacant	Castelló	València	TOTAL	Variació %
2011	9.292	2.951	11.312	23.555	
2012	8.908	2.500	10.624	22.032	-6,47
2013	9.371	2.650	10.623	22.644	2,78
2014	9.392	2.610	10.635	22.637	-0,03
2015	9.204	2.612	10.612	22.428	-0,92
2016	9.129	2.553	9.293	20.975	-6,48
2017	7.827	2.525	10.372	20.724	-1,20
2018	7.636	2.549	10.345	20.530	-0,94
2019	7.458	2.525	10.110	20.093	-2,13
2020	7.329	2.495	10.064	19.888	-1,02
2021	6.894	2.386	9.615	18.895	-4,99
2022	6.804	2.376	9.411	18.591	-1,61
2023	6.685	2.358	9.329	18.372	-1,18
2024	6.595	2.376	9.281	18.252	-0,65
2025	6.509	2.367	9.179	18.055	-1,08

El parèntesi de les màquines B "lite"

En 2011 es va publicar l'Orde 9/2011, de 27 de desembre, de la Conselleria d'Hisenda i Administració Pública, per la qual es modificava el règim de suspensió de les autoritzacions d'explotació de màquines de tipus B o recreatives amb premi, destinades a ser instal·lades en bars, cafeteries, restaurants, clubs, càmpings i anàlegs.

L'orde permetia concedir noves autoritzacions d'explotació de màquines de tipus B per als locals indicats, sempre que es compliren els requisits següents:

1. Les noves màquines havien de ser d'un sol lloc de joc, amb l'aposta limitada a 10 cèntims d'euro, i no podien permetre realitzar partides simultànies. Van ser conegudes habitualment com a "màquines B lite".
2. El nombre de màquines d'este tipus que es podia autoritzar per a cada operador era el 10 % del nombre d'autoritzacions vigents i no suspeses que posseïa en el moment d'entrada en vigor de l'orde.
3. El termini per a sol·licitar les autoritzacions d'explotació finalitzava el 31 de desembre de 2013.

Com es pot vore en la taula de la pàgina anterior, les conseqüències van ser un increment en el nombre de màquines. Esgotada la possibilitat establida en l'orde, el nombre va tornar a baixar gradualment.

La Llei 1/2020 i les seues modificacions

La Llei 1/2020 va imposar noves restriccions a les màquines en locals d'hostaleria i similars, a través de la seua disposició transitòria dècima, que s'ha modificat diverses vegades. En la seua redacció inicial no admetia l'alta de nous locals d'hostaleria en el Registre d'establiments autoritzats per a instal·lar màquines de joc, i vetava qualsevol tipus d'alta nova d'explotació de màquines destinades a hostaleria.

El Decret 97/2021, de mesures urgents per a l'aplicació de la Llei 1/2020, va fer efectiva l'aplicació del precepte quant a instal·lació de màquines, amb la qual cosa va impedir de manera efectiva la realització dels bescanvis; no obstant això, a partir de l'1 de gener de 2022 es van permetre els bescanvis de màquines.³ Atés que a partir de l'1 de gener de 2024 es va permetre la inscripció de nous locals d'hostaleria en el Registre d'establiments autoritzats,⁴ la regulació en este aspecte tornava a ser la mateixa que la que estableix el Decret 47/2002.

SITUACIÓ ACTUAL

La percepció social

La percepció social en relació amb els possibles riscos associats a l'increment del nombre de màquines en els locals d'hostaleria s'ha mantingut des de l'expansió a la qual s'ha fet referència a l'inici, que va motivar l'aprovació del Decret 144/2002. En este context, la majoria

³ Llei 7/2021, de 29 de desembre, de la Generalitat, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera i d'organització de la Generalitat 2022.

⁴ Llei 7/2023, de 26 de desembre, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera, i d'organització de la Generalitat per a 2024.

de les comunitats autònomes han incorporat en la seua normativa diferents mesures limitadores respecte d'esta mena de màquines.

La situació epidemiològica

L'informe de situació epidemiològica presentat per la Direcció General de Salut Mental i Addiccions davant de la Comissió de Joc de la Comunitat Valenciana el 19 de febrer de 2025 exposa que, pel que fa als adolescents, l'Enquesta sobre ús de drogues en ensenyances secundàries a Espanya (ESTUDES) mostra que les màquines no estan entre els jocs presencials preferits per la població escolar (14-18 anys) i que queden per darrere de les apostes esportives, loteries, travesses, loteries instantànies (Rasca de l'ONCE), i bingos. La prevalença, a més, ha baixat del 4,4 % al 4,2 % en jocs de màquines des de 2019 a 2023, que és el període analitzat.⁵

En el mateix informe s'arreplega que la prevalença en el joc de màquines d'atzar entre la població general ha descendit del 2,4 % al 2,2 % des de 2020 a 2024.⁶

CONSIDERACIONS

Respecte de la situació

1. Les màquines d'hostaleria són els únics elements de joc que no estan situats en locals amb control d'admissió.
2. Són els elements de joc més estesos i, per tant, els que més exposició i accessibilitat presenten.
3. Pràcticament totes les administracions han adoptat mesures de control per a evitar la seua proliferació.
4. Des de 2002, en la Comunitat Valenciana el seu nombre està contingentat i decreix any rere any, amb l'excepció de 2013, que s'ha explicat anteriorment.
5. Els índexs de prevalença de joc problemàtic relacionat amb màquines recreatives van descendint des de fa anys. En això ha resultat decisiu el treball realitzat per nombroses institucions, tant públiques com no governamentals.

Respecte d'actuacions futures

⁵ Dades procedents de l'Enquesta sobre ús de drogues en ensenyances secundàries a Espanya (ESTUDES), realitzada per la Delegació del Govern per al Pla nacional sobre drogues (Ministeri de Sanitat).

⁶ Dades procedents de l'Enquesta sobre alcohol i drogues a Espanya (EDATS), realitzada entre el 12 de febrer i el 21 de juny de 2024, realitzada per la Delegació del Govern per al Pla nacional sobre drogues (Ministeri de Sanitat).

A la vista dels antecedents analitzats, l'evolució del nombre de màquines sembla respondre en grau més alt a la configuració del marc normatiu aplicable que a factors conjunturals de caràcter social o econòmic. En conseqüència, una eventual supressió o relaxació de les restriccions vigents podria traduir-se en un augment de la seua presència en locals d'hostaleria, la magnitud del qual no resulta possible estimar *ex ante* amb precisió. En este escenari, cal prevore, almenys, els següents efectes potencials:

- a. Més exposició de la població als elements de joc.
- b. Més dificultats de control per part de l'Administració.
- c. Possible augment de la prevalença de problemes associats al joc.

El sistema de contingentació de màquines amb possibilitat de bescanvi ha funcionat satisfactòriament des de 2002. En este context:

- a. Les empreses han tingut estabilitat per a desenrotllar la seua activitat i han pogut planificar amb temps la seua gestió comercial.
- b. No s'ha impedit l'entrada de nous operadors.
- c. El nombre de màquines ha anat disminuint i ho continuarà fent per la mateixa dinàmica de funcionament.

Per tot el que s'ha exposat, es proposa mantindre la suspensió de noves autoritzacions d'explotació de màquines de tipus B o recreatives amb premi, destinades a ser instal·lades en bars, cafeteries, restaurants, clubs, càmpings i anàlegs, excepte per als casos de bescanvis fiscals de les màquines, és a dir, de substitució de màquines amb destrucció de la màquina substituïda. Cada cinc anys, com a màxim, caldrà realitzar un estudi sobre la conveniència de modificar o revocar esta mesura.

ELS SALONS DE JOC

Els salons de joc són establiments autoritzats específicament per a l'explotació de màquines de tipus B o recreatives amb premi, encara que en estos també es poden explotar màquines de tipus A i practicar apostes.

Des de l'entrada en vigor de la Llei 1/2020, han de disposar d'un servici d'admissió que controle l'accés al local de totes les persones jugadores o visitants i que comprove que no estan incurses en les prohibicions que regulen els articles 18 i 19 de la llei.

Amb freqüència, en els mitjans de comunicació, s'identifica els salons de joc amb els locals d'apostes i es parla de l'alarma social que origina l'augment d'esta mena de locals. Encara que no són locals específics d'apostes, que es voran més avant, sí que pot practicar-se en estos, com s'ha indicat, el joc de les apostes, i són els locals de joc que més han crescut numèricament en la Comunitat en els últims anys. A diferència de les sales de bingo, el nombre

de les quals ha romàs més o menys estable, i dels locals específics d'apostes, que han disminuït, els salons han incrementat en nombre en un 80 % des de l'any 2015.

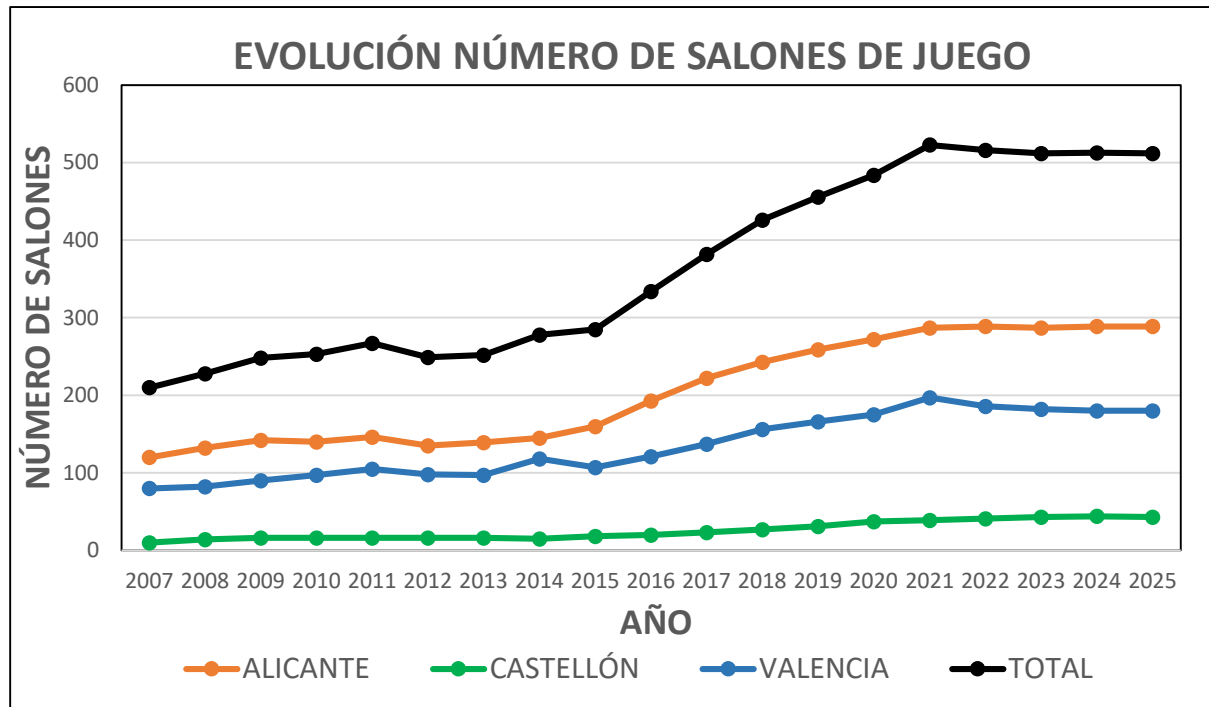
Este increment, no obstant això, no ha sigut exclusiu de la Comunitat Valenciana, sinó que també s'ha produït en altres comunitats autònomes. L'anàlisi de la situació s'abordarà, en primer lloc, mitjançant l'examen de l'evolució quantitativa en la Comunitat Valenciana; en segon lloc, mitjançant la comparació amb l'evolució registrada en la resta de comunitats autònomes, i, finalment, mitjançant la formulació de les conclusions corresponents.

L'EVOLUCIÓ NUMÈRICA EN LA COMUNITAT VALENCIANA

Al tancament de 2025, el nombre de salons de joc en la Comunitat Valenciana se situa en 512, davant dels 285 existents al final de 2015.

S'ha pres com a referència el període 2007-2025, per considerar-lo prou ampli i perquè l'inici del període coincidix, a més, amb l'entrada en vigor del Reglament de salons recreatius i salons de joc que es va aprovar pel Decret 22/2007, de 20 d'abril, del Consell.

Tal com consta en els informes anuals de joc de la Comunitat Valenciana, l'evolució des de 2007 ha sigut la següent:

Les dades numèriques que corresponen al gràfic anterior són:

ANY	ALACANT	CASTELLÓ	VALÈNCIA	TOTAL	Diferència respecte de l'any anterior	Variació %
2007	120	10	80	210		1,9
2008	132	14	82	228	18	8,6
2009	142	16	90	248	20	8,8
2010	140	16	97	253	5	2,0
2011	146	16	105	267	14	5,53
2012	135	16	98	249	-18	-6,74
2013	139	16	97	252	3	1,20
2014	145	15	118	278	26	10,32
2015	160	18	107	285	7	2,52
2016	193	20	121	334	49	17,19
2017	222	23	137	382	48	14,37
2018	243	27	156	426	44	11,52
2019	259	31	166	456	30	7,04
2020	272	37	175	484	28	6,14
2021	287	39	197	523	39	8,06
2022	289	41	186	516	32	-134
2023	287	43	182	512	-4	-0,78
2024	289	44	180	513	1	0,20
2025	289	43	180	512	1	-0,19

L'increment més acusat es va produir entre els anys 2015 i 2022, amb 231 salons de joc nous, fet que va suposar un augment d'un 81 % en un període de set anys.

L'expansió, en termes generals, es va produir de manera proporcional en tot el territori. La província d'Alacant ha albergat sempre al voltant del 56-58 % del total de salons de la Comunitat; la de Castelló l'ha incrementat lleugerament, des del 4,75 % inicial fins a quasi el 8,6 % de 2024, i València ha baixat des del 38 % inicial fins al 35 % de 2024. L'expansió de l'any 2015 i successius a penes va alterar esta distribució, com es mostra en la taula següent.

ANY	% Alacant	% Castelló	% València
2007	57,14	4,76	38,10
2008	57,89	6,14	35,96
2009	57,26	6,45	36,29
2010	55,34	6,32	38,34
2011	54,68	5,99	39,33
2012	54,22	6,43	39,36

ANY	% Alacant	% Castelló	% València
2013	55,16	6,35	38,49
2014	52,16	5,40	42,45
2015	56,14	6,32	37,54
2016	57,78	5,99	36,23
2017	58,12	6,02	35,86
2018	57,04	6,34	36,62
2019	56,80	6,80	36,40
2020	56,20	7,64	36,16
2021	54,88	7,46	37,67
2022	56,01	7,95	36,05
2023	56,05	8,40	35,55
2024	56,34	8,58	35,09
2025	56,45	8,40	35,16

Quant a l'evolució de la població i el nombre de salons s'observa que mentres en el període considerat 2015-2022 la població en la Comunitat va augmentar un 5,17 %, el nombre de salons ho va fer un 80 %.

Respecte de l'evolució de la renda anual mitjana per persona en la Comunitat, va créixer un 38 % de 2015 a 2022, però, tal com arreplega la taula següent, les discrepàncies a vegades són tan dispars que tampoc permeten establir una correlació necessària entre les dos variables.

ANY	Nombre total de salons	Diferència	Variació % nre. de salons	Renda anual neta mitjana	Variació % renda
2007	210	4	1,9	9.864	
2008	228	18	8,6	10.502	6,5
2009	248	20	8,8	10.555	0,5
2010	253	5	2,0	10.236	-3,0
2011	267	14	5,5	9.965	-2,6
2012	249	-18	-6,7	9.375	-5,9
2013	252	3	1,2	9.144	-2,5
2014	278	26	10,3	9.098	-0,5
2015	285	7	2,5	9.265	1,8
2016	334	49	17,2	9.801	5,8
2017	382	48	14,4	10.232	4,4
2018	426	44	11,5	10.611	3,7

ANY	Nombre total de salons	Diferència	Variació % nre. de salons	Renda anual neta mitjana	Variació % renda
2019	456	30	7,0	11.332	6,8
2020	484	28	6,1	11.237	-0,8
2021	523	39	8,1	11.876	5,7
2022	516	32	6,6	12.805	7,8
2023	512	-4	-0,8	13.374	4,4
2024	513	1	0,2		

Es dona fins i tot la circumstància que a partir de 2009 la renda mitjana neta anual per persona, que se situava en 10.555 euros, va començar a baixar, fins a situar-se en 9.098 euros en 2014 (un 14,2 % menys), i durant eixe període, només es va produir disminució del nombre de salons l'any 2012 (un 6,7 %). Per tant, la influència de la situació econòmica, fins i tot sent important, com en qualsevol activitat empresarial o social, no pot considerar-se decisiva en la variació en el nombre de salons.

L'EVOLUCIÓ NORMATIVA EN LA COMUNITAT VALENCIANA

El reglament de 2015 i l'increment de les distàncies entre salons

El 6 de maig de 2015 es va publicar en el DOGV el Decret 55/2015, de 30 d'abril, del Consell, pel qual s'aprovava un nou Reglament de salons recreatius i salons de joc.

En eixa norma hi havia dos punts fonamentals:

El primer era que en l'article 4 s'ampliava a un radi de 800 metres la distància que hi havia d'haver entre salons de joc. Es mantenien els salons que ja estaven autoritzats, però el requisit de distància s'aplicava als nous. Abans d'este reglament, la distància exigida era de 200 metres, introduïda per l'article 43 de la Llei 16/2008, de 22 de desembre, de la Generalitat, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera i d'organització de la Generalitat, i incorporada al Reglament de salons de 2007 mitjançant el Decret 150/2009, de 2 d'octubre, del Consell (DOGV núm. 6117, de 06/10/2009). Fins a eixe moment, no hi havia restricció de distància entre salons.

El segon punt era que la disposició final del Decret 55/2015 establia una *vacatio legis* de 20 dies des de la seua publicació en el DOGV, de manera que es permetia sol·licitar salons amb l'antic límit de distància (200 metres) fins al 31 de maig.

En els anys següents va augmentar el nombre de sol·licituds de salons. Moltes no van prosperar, bé per estar a menys de la distància legal d'altres salons autoritzats o en tràmit, o bé perquè no es va completar la documentació. Moltes altres sol·licituds, un 30 %, no van obtindre el permís de funcionament malgrat haver obtingut prèviament l'autorització d'instal·lació, perquè l'Administració va revocar l'autorització o perquè les empreses

sol·licitants van renunciar a esta, fet que podria evidenciar que la sol·licitud no responia tant a motius de demanda, sinó més prompte a estratègies comercials de les empreses.

El percentatge d'autoritzacions d'instal·lació concedides que finalment no van obtindre permís de funcionament resulta notòriament elevat, sobretot en alguns anys, tal com es veu en la taula següent.

	Autoritzacions d'instal·lació concedides	Acaben amb permís de funcionament	Revocades ⁷	Renúncia	% acaben en permís de funcionament	% no acaben en permís de funcionament
2015	33	17	16		52 %	48 %
2016	16	13	2	1	81 %	19 %
2017	51	43	6	2	84 %	16 %
2018	37	27	9	1	73 %	27 %
2019	81	60	17	4	74 %	26 %
2020	32	17	13	2	53 %	47 %
2021	5	2	3		40 %	60 %
TOTAL	255	179	66	10	70 %	30 %

L'increment en el nombre de sol·licituds, per tant, no responia sempre a la satisfacció d'un augment de la demanda dels clients, sinó, en gran part, a estratègies comercials de les empreses. És a dir, algunes optaven per completar íntegrament el procés de tramitació administrativa, a vegades amb l'únic propòsit d'impedir la instal·lació de locals d'altres empreses i, d'esta manera, evitar la competència territorial, encara que després, quan arribara el moment de realitzar l'explotació efectiva del saló, no la posaren en marxa perquè no veien rendibilitat econòmica.

En tot este procés resulta irrellevant la reducció de la distància de 800 a 700 que es va produir en 2018. L'exigència de 800 metres de distància entre salons havia sigut declarada contrària a dret per la Sentència de 8 de març de 2018 de la Secció Sexta de la Sala Contenciosa de l'Audiència Nacional, i el Consell va dictar el Decret 204/2018, de 16 de novembre, pel qual es va modificar el Reglament de salons recreatius i salons de joc, i es va imposar la distància mínima de 700 metres de distància entre salons. La nova distància també va ser declarada contrària a dret per la Sentència de 27 de desembre de 2021, de la Secció 4a de la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana.

La inadmissió de noves sol·licituds en gener de 2020

L'1 de gener de 2020 va entrar en vigor una modificació legal per la qual deixaven d'admetre's sol·licituds d'autorització d'instal·lació de nous salons de joc, bingos o locals específics

⁷ Les revocacions es produïen, principalment, perquè l'empresa no sol·licitava el permís de funcionament del saló en el termini d'un any des que s'obtenia l'autorització d'instal·lació.

d'apostes.⁸ Es continuava la tramitació de les sol·licituds que estigueren presentades, però s'impedia la tramitació de noves sol·licituds. Les autoritzacions que es van concedir a partir d'eixe moment, per tant, procedien d'expedients iniciats amb anterioritat a l'any 2020.

La inadmissió de sol·licituds s'estendria fins a l'1 de juliol del 2020, o fins a l'entrada en vigor de la nova llei del joc si esta es produïra abans. La nova llei va entrar en vigor el 16 de juny de 2020.

La Llei 1/2020 i els trasllats de salons

La Llei 1/2020, d'11 de juny, de la Generalitat, de regulació del joc i de prevenció de la ludopatia en la Comunitat Valenciana, va introduir canvis importants en la regulació. D'una manera resumida, van ser:

1. Va establir distàncies de salons de joc amb determinats centres docents i va modificar les que s'exigien entre determinats establiments de joc.
2. Va establir una nova manera de mesurar les distàncies, que deixava de ser radial i passava a ser seguint el camí per a vianants més curt.
3. Es va suspendre l'autorització de nous establiments de joc per un termini de cinc anys o fins a la realització del present estudi, amb la planificació corresponent.
4. Va establir la impossibilitat de renovar les autoritzacions dels salons que no compliren les distàncies que la llei fixava. En este cas, si durant la tramitació de la renovació de l'autorització s'advertia que el saló no complia les distàncies legals, l'empresa titular podia sol·licitar l'autorització d'un altre saló en una altra ubicació que sí que les complira.

Tot això requeria desenrotllament reglamentari per a la seua aplicació. La norma que va realitzar el desenrotllament va ser el Decret 97/2021, de 16 de juliol, del Consell, de mesures urgents per a l'aplicació de la Llei 1/2020, publicat en el DOGV el 4 d'agost de 2021 i amb entrada en vigor l'endemà. A partir d'eixe moment, es van aplicar els apartats mencionats. L'especialitat d'este decret consistia en el fet que permetia a les empreses titulars de salons que "traslladaren" d'ubicació els salons que no compliren distàncies, sense tindre en compte la data de finalització de l'autorització.⁹

Entre el 5 d'agost de 2021 fins al 31 de desembre de 2023, període en què esta regulació va estar en vigor, es va autoritzar el trasllat de quatre salons per finalització de l'autorització, i

⁸ Article 67 de la Llei 9/2019, de 23 de desembre, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera i d'organització de la Generalitat, que va introduir una disposició transitòria nova en la Llei 4/1988, de 3 de juny, del joc de la Comunitat Valenciana.

⁹ Contra el decret es va recórrer davant del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana, que va plantejar una qüestió prejudicial davant del Tribunal de Justícia de la Unió Europea sobre l'adequació de la legislació valenciana a les disposicions europees. La Sentència del Tribunal Europeu (Sala Octava) de 16 d'octubre de 2025 va confirmar l'adequació del règim de distàncies establert per la normativa valenciana al dret comunitari.

vint-i-set sense que esta finalització fora pròxima. Els anys en què havien obtingut el permís de funcionament estos vint-i-set salons eren:

Període	SALONS
1990-1999	3
2000-2005	9
2006-2010	3
2011-2015	2
2016-2021	10

La modificació de la Llei 1/2020 i el final dels trasllats

L'1 de gener de 2024 va entrar en vigor una modificació que la Llei 7/2023, de 26 de desembre, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera, i d'organització de la Generalitat, va fer de la Llei 1/2020. No s'alçava la suspensió per a l'autorització de nous salons de joc, però s'introduïen dos canvis substancials:

1. Es va precisar el règim transitori aplicable a les autoritzacions atorgades amb anterioritat a l'entrada en vigor de la Llei 1/2020, mantenint la seua vigència i establint que, si és el cas, la renovació o la pròrroga no queda subjecta als requisits de distància i ubicació previstos en els apartats 5, 6 i 8 de l'article 45.
2. Es va suprimir la possibilitat de "trasllat" que preveia la normativa per als salons autoritzats afectats per l'aplicació dels requisits de distància.

La modificació es va realitzar a través d'esmena parlamentària, de manera que la desaparició de la possibilitat de trasllat es va conèixer el mes de novembre de 2023. Durant el mes de desembre de 2023, les sol·licituds de trasllat presentades en cada direcció territorial van ser:

Província	Sol·licituds	S'autoritza la instal·lació	Desistiment/renúncia	Denegades
Alacant	5	3	1	1
Castelló				
València	6	3	2	1
TOTAL	11	6	3	2

De nou s'observa l'increment del nombre de sol·licituds a conseqüència de la pròxima entrada en vigor d'una nova norma de caràcter restrictiu.

L'EVOLUCIÓ DELS SALONS DE JOC A ESPANYA

Les normatives autonòmiques han establert, des de fa anys, restriccions geogràfiques per a l'autorització de salons de joc, amb l'objectiu principal d'evitar la seua concentració excessiva

en determinades zones. Estes limitacions s'han materialitzat, fonamentalment, en l'exigència d'una distància mínima entre locals, que ha oscil·lat entre els 100 metres establits a Andalusia i els 800 metres fixats en la Comunitat Valenciana. No obstant això, estes mesures no van impedir el creixement numèric que es reflectix en la taula següent.

En la taula següent s'arreplega el nombre de salons de joc per comunitats i ciutats autònomes des de 2015 fins a 2024. Figuren ombrejades groc les cel·les que mostren un increment superior al 10 % respecte de l'any anterior, i en ombrejades en blau les que no mostren increment.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Andalusia	678	702	743	819	880	897	968	950	948	921
Aragó	115	114	114	119	118	119	120	119	120	120
Astúries	15	19	22	22	28	29	31	32	30	30
Balears	109	121	149	149	154	151	146	141	139	135
Canàries	231	210	227	220	220	229	299	300	303	337
Cantàbria	24	25	28	35	41	42	43	44	45	46
Castella i Lleó	47	62	76	97	119	127	129	120	119	116
Castella - la Manxa	105	139	182	181	178	175	172	171	171	171
Catalunya	126	126	127	127	127	127	127	127	127	126
Ceuta	4	4	5	5	6	6	6	6	6	6
Com. Valenciana	285	334	382	426	456	484	523	516	512	513
Extremadura	24	35	56	94	107	108	107	97	93	91
Galícia	67	68	78	89	102	116	110	115	113	113
La Rioja	17	20	26	31	34	35	35	38	38	38
Madrid	295	328	385	459	494	528	520	506	491	487
Melilla	9	9	9	12	13	15	14	13	13	12
Múrcia	242	289	325	347	364	366	365	362	360	359
Navarra	32	35	39	47	60	58	59	59	57	57
País Basc	170	178	206	210	210	209	209	209	209	208
TOTAL	2.595	2.818	3.179	3.489	3.711	3.821	3.983	3.925	3.894	3.886

Fins a l'any 2020, s'observa un augment generalitzat del nombre d'establiments en la majoria de les comunitats autònomes. Des de 2020, la sèrie evidencia una inflexió, i els increments es concentren en un nombre reduït de territoris i amb variacions quantitatives moderades. No sembla que este canvi es dega a una transformació en les estratègies empresarials ni a

variacions en els hàbits de consum, sinó que sembla correspondre al desplegament, en eixe període, de mesures normatives autonòmiques orientades a limitar l'expansió i a reforçar l'ordenació del sector, justificades en els preàmbuls i les disposicions en atenció a consideracions d'interés públic i a la percepció social associada al seu creixement.

En eixa línia d'actuació, a partir de 2017 moltes comunitats autònomes van decidir suspendre l'autorització de salons de joc: Astúries,¹⁰ Canàries,¹¹ Castella i Lleó,¹² Comunitat Valenciana, La Rioja,¹³ Madrid,¹⁴ Múrcia,¹⁵ Navarra i País Basc. Catalunya ja tenia limitat el nombre des de molt abans,¹⁶ i el País Basc, que ja tenia establert un límit numèric, va suspendre també la concessió de noves autoritzacions en 2020.¹⁷

Altres comunitats, com Castella - la Manxa, van proposar mesures que, en principi, eren limitadores, encara que després van acabar en suspensió de la concessió de noves autoritzacions d'instal·lació d'establiments de joc.¹⁸

A estes mesures, que solien tindre caràcter provisional, se'n van sumar unes altres amb diverses fórmules de limitació d'autoritzacions, com ara Madrid,¹⁹ o, directament, fixant el

¹⁰ Acord de 26 de març de 2019, del Consell de Govern, que suspén la concessió d'autoritzacions d'obertura de nous establiments de joc al Principat d'Astúries.

¹¹ Decret llei 3/2020, de 5 de març, de suspensió de títols habilitadors de nous locals de joc i apostes.

¹² Decret llei 3/2021, de 10 de juny, de suspensió de la vigència del que disposen els articles 15.1 i 16.1 de la Llei 4/1998, de 24 de juny, reguladora del joc i de les apostes de Castella i Lleó.

¹³ Resolució 1502, de 19 de desembre, de la Secretaria General Tècnica de la Conselleria d'Hisenda, Governança Pública, Societat Digital i Portaveu del Govern, per la qual es disposa la publicació de l'Acord del Consell de Govern pel qual es disposa la suspensió de la concessió d'autoritzacions de funcionament de salons de joc i tendes d'apostes en la comunitat autònoma de La Rioja.

¹⁴ Decret 21/2020, de 26 de febrer, del Consell de Govern, pel qual es disposa la suspensió de la concessió d'autoritzacions de comercialització i d'obertura i funcionament dels establiments de joc i de l'emissió d'informes de consultes prèvies de viabilitat, mentre es realitza la seua planificació en el territori de la Comunitat de Madrid.

¹⁵ Resolució de 19 de setembre de 2018 de la Secretaria General de la Conselleria d'Hisenda, per la qual es disposa la publicació de l'Acord del Consell de Govern pel qual s'establix la no concessió d'autoritzacions d'obertura i funcionament de sales de bingo, salons de joc i locals específics d'apostes.

¹⁶ Decret 240/2004, de 30 de març, d'aprovació del catàleg de jocs apostes autoritzats a Catalunya i dels criteris aplicables a la seua planificació, modificat pel Decret 163/2015 en execució de sentència.

¹⁷ Resolució 7/2020, de 14 de gener, del director de la Secretaria del Govern i de Relacions amb el Parlament, per la qual es disposa la publicació de l'Acord adoptat pel Consell de Govern pel qual s'establix el procediment per a la revisió de la planificació prevista en el Reglament general del joc, aprovat pel Decret 120/2016, de 27 de juliol, i se suspén temporalment la tramitació de noves sol·licituds d'autorització o modificació de locals de joc.

¹⁸ Decret 284/2023, de 19 de desembre, pel qual s'aprova la planificació de les autoritzacions d'explotació de les màquines de joc del tipus B i d'instal·lació d'establiments de joc durant els anys 2024 a 2027.

¹⁹ Article 15 de la Llei 11/2022, de 21 de desembre, de mesures urgents per a l'impuls de l'activitat econòmica i la modernització de l'Administració de la Comunitat de Madrid, i Decret 19/2022, de 20 d'abril, del Consell de Govern, de planificació de determinats establiments de joc a la Comunitat de Madrid.

nombre màxim d'establiments, com va ocórrer a Astúries,²⁰ Cantàbria,²¹ Galícia²² i el País Basc.²³

Les mesures adoptades responien, tal com s'arregla en els mateixos textos normatius, a la necessitat d'atendre la preocupació social associada al creixement continuat del nombre de salons, en un context en el qual este creixement no semblava evolucionar en proporció a les variacions demogràfiques o econòmiques.

Des de la perspectiva demogràfica, l'anàlisi comparada mostra que comunitats amb nivells de població similars han registrat evolucions molt diferents en l'increment del nombre de salons. Així mateix, caldria esperar que el creixement haguera sigut més acusat en les comunitats amb menys dotació inicial de salons per habitant; no obstant això, les dades no confirmen eixa hipòtesi. A tall il·lustratiu, la Regió de Múrcia —que presentava una de les ràtios més elevades de salons per habitant— va continuar registrant increments fins a 2021. En conjunt, i malgrat la implantació de mesures restrictives en un nombre significatiu de comunitats autònomes durant la part final del període 2015-2023, s'aprecia un desajustament percentual entre l'augment del nombre de salons i el creixement de la població. Les dades es presenten a continuació.

En la taula següent es mostra la relació entre el nombre de salons de cada comunitat i ciutat autònoma i la seua població entre 2015 i 2023.

	Salons 2015	Salons 2023	% variación salons	Població 2015	Població 2023	% inrem. poblac. 2015- 2023	Salons per 100.000 habitants 2015	Salons per 100.000 habitants 2023	% variació salons per 100.000 habitants
Andalusia	678	948	39,82	8.388.107	8.631.862	2,91	8,08	10,98	35,87
Aragó	115	120	4,35	1.308.563	1.351.591	3,29	8,79	8,88	1,03
Astúries	15	30	100,00	1.042.608	1.009.599	-3,17	1,44	2,97	106,54
Balears	109	139	27,52	1.107.220	1.231.768	11,25	9,84	11,28	14,63
Canàries	231	303	31,17	2.101.924	2.238.754	6,51	10,99	13,53	23,15
Cantàbria	24	45	87,50	582.206	590.851	1,48	4,12	7,62	84,76
Castella i Lleó	47	119	153,19	2.447.519	2.391.682	-2,28	1,92	4,98	159,10
Castella - la Manxa	105	171	62,86	2.041.631	2.104.433	3,08	5,14	8,13	58,00
Catalunya	126	127	0,79	7.522.596	8.012.231	6,51	1,67	1,59	-5,37
Ceuta	4	6	50,00	84.519	83.179	-1,59	4,73	7,21	52,42
Com. Valenciana	285	512	79,65	4.959.968	5.319.285	7,24	5,75	9,63	67,51

²⁰ Decret 5/2021, de 12 de febrer, pel qual s'establixen restriccions i criteris pels quals es regirà la concessió d'autoritacions en matèria de jocs i apostes al Principat d'Astúries

²¹ Llei 4/2022, de 24 de juny, de regulació del joc de Cantàbria.

²² Llei 3/2023, de 4 de juliol, reguladora dels jocs de Galícia.

²³ Decret 120/2016, de 27 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament general del joc en la comunitat autònoma d'Euskadi.

	Salons 2015	Salons 2023	% variación salons	Població 2015	Població 2023	% incret. poblac. 2015- 2023	Salons per 100.000 habitants 2015	Salons per 100.000 habitants 2023	% variació salons per 100.000 habitants
Extremadura	24	93	287,50	1.087.778	1.054.681	-3,04	2,21	8,82	299,66
Galícia	67	113	68,66	2.718.525	2.705.833	-0,47	2,46	4,18	69,45
La Rioja	17	38	123,53	315.794	324.184	2,66	5,38	11,72	117,74
Madrid	295	491	66,44	6.466.996	7.009.268	8,39	4,56	7,01	53,56
Melilla	9	13	44,44	86.026	85.985	-0,05	10,46	15,12	44,51
Múrcia	242	360	48,76	1.464.847	1.568.492	7,08	16,52	22,95	38,93
Navarra	32	57	78,13	640.647	678.333	5,88	4,99	8,40	68,23
País Basc	170	209	22,94	2.189.534	2.227.684	1,74	7,76	9,38	20,84
TOTAL	2.425	3.685	51,96	46.557.008	48.085.361	3,28	5,21	7,66	47,13

Quant a les dades econòmiques, ocorre el mateix que amb les dades demogràfiques: l'increment del nombre de salons no es correspon amb l'increment de la renda anual neta mitjana per habitant de les comunitats i les ciutats autònomes, de manera que comunitats amb renda similar, i fins i tot amb població similar, obtenen resultats molt diferents quant al creixement dels salons, com es reflecteix en la taula següent.

La taula següent mostra la relació entre el nombre de salons i la renda anual neta mitjana per habitant i la seua variació entre 2015 i 2023.

	Salons 2015	Salons 2023	% variación salons	Renda anual neta mitjana en 2015	Renda anual neta mitjana en 2023	% increment renda	Diferència % increment salons i renda
Andalusia	678	948	39,82	8.398	12.191	45,17	-5,34
Aragó	115	120	4,35	11.649	15.747	35,18	-30,83
Astúries	15	30	100,00	12.060	16.201	34,34	65,66
Balears	109	139	27,52	12.222	15.926	30,31	-2,78
Canàries	231	303	31,17	8.702	13.372	53,67	-22,50
Cantàbria	24	45	87,50	10.670	14.708	37,84	49,66
Castella i Lleó	47	119	153,19	10.815	14.840	37,22	115,97
Castella - la Manxa	105	171	62,86	8.731	12.357	41,53	21,33
Catalunya	126	127	0,79	12.660	16.546	30,70	-29,90
Ceuta	4	6	50,00	9.435	13.403	42,06	7,94
Com. Valenciana	285	512	79,65	9.265	13.374	44,35	35,30
Extremadura	24	93	287,50	8.674	12.421	43,20	244,30
Galícia	67	113	68,66	10.439	14.558	39,46	29,20
La Rioja	17	38	123,53	11.589	14.529	25,37	98,16
Madrid	295	491	66,44	12.647	17.275	36,59	29,85

	Salons 2015	Salons 2023	% variació salons	Renda anual neta mitjana en 2015	Renda anual neta mitjana en 2023	% increment renda	Diferència % increment salons i renda
Melilla	9	13	44,44	10.883	12.745	17,11	27,34
Múrcia	242	360	48,76	8.273	11.967	44,65	4,11
Navarra	32	57	78,13	13.408	17.253	28,68	49,45
País Basc	170	209	22,94	14.345	19.078	32,99	-10,05
TOTAL	2.425	3.685	51,96	10.780	14.807	37,36	14,60

A la vista del s'ha exposat, pot concloure's que un dels factors amb més capacitat explicativa en la contenció del creixement del nombre de salons ha sigut l'evolució del marc normatiu adoptat per les diferents administracions. En particular, més enllà de les restriccions de distància, la introducció de límits quantitatius al nombre de locals i/o de mecanismes que condicionen de manera estricta l'obertura de nous establiments ha incidit de manera directa en la dinàmica del sector i ha generat ajustos en la conducta dels operadors, amb decisions de caràcter estratègic orientades a optimitzar la seua posició dins dels margens permesos per la regulació.

CONSIDERACIONS

Respecte de la situació

1. L'increment del nombre de salons s'ha produït en quasi tota Espanya. La Comunitat Valenciana no és una excepció.
2. L'increment no s'explica tant per factors econòmics o de població. Llevat d'alguna excepció, les comunitats a on el nombre salons per habitant estava notòriament per damunt de la mitjana nacional (Múrcia, La Rioja, Melilla o Canàries, per exemple), han continuat augmentant el nombre de salons entre 2017 i 2021 a un ritme similar al de les comunitats que estaven per davall de la mitjana. És a dir, que encara que tenien més salons d'inici, continuaven augmentant el nombre al mateix ritme que les altres.

De l'anàlisi comparada es desprén que l'evolució del nombre de salons s'ha vist condicionada principalment pels marcs legals i reglamentaris autonòmics, les diferències dels quals responen a opcions reguladores diverses dins de l'àmbit competencial de cada comunitat. En conseqüència, les condicions d'autorització i implantació han tingut un paper determinant en el ritme de creixement. En la Comunitat Valenciana, la transició cap a un marc més restrictiu respecte del règim anterior va coincidir amb un increment de sol·licituds per part dels operadors, compatible amb estratègies d'anticipació i posicionament empresarial en un context regulador més exigent.

3. Després de diversos anys de creixement, a partir de 2019 la majoria de comunitats autònomes ha adoptat mesures per a reduir el nombre de salons o, almenys, evitar l'augment que s'estava produint.

4. L'impuls d'estes normes de planificació s'emmarca en objectius d'interés general, en particular en la incorporació de criteris de prevenció i reducció de riscos associats al joc. Paral·lelament, l'expansió de l'oferta presencial —i, en concret, dels salons de joc— ha sigut objecte d'atenció creixent en el debat públic i institucional, circumstància que també ha influït en l'orientació de les iniciatives reguladores.
5. El joc constituïx una activitat legal l'ordenació de la qual requerix un marc regulador específic pel seu potencial per a generar efectes adversos en una part de la població. En este context, la intervenció pública pretén compatibilitzar el desenrotllament d'esta classe d'oci amb la protecció de les persones usuàries i, especialment, dels col·lectius més vulnerables.
6. En el període analitzat sempre hi ha hagut en la Comunitat Valenciana més salons de joc per habitant que la mitjana nacional. En 2015 hi havia en la Comunitat Valenciana 5,75 salons per cada 100.000 habitants, davant de la mitjana nacional, que era de 5,21; i en 2023 la xifra era de 9,63, davant dels 7,66 que hi havia en l'àmbit nacional. La diferència, per tant, va augmentar durant eixe període.

Respecte d'actuacions futures

A la vista dels antecedents exposats, cal prevore que, una vegada finalitze la suspensió de noves autoritzacions prevista en la Llei 1/2020, pugua produir-se un repunt de sol·licituds per part dels operadors. Este tipus de comportament resulta compatible amb estratègies d'anticipació i posicionament habituals en sectors subjectes a restriccions administratives, especialment quan es preveu un canvi en les condicions d'accés o expansió.

En eixe escenari, la densitat de salons en la Comunitat Valenciana —que, segons els càlculs d'este estudi, se situa per damunt de la mitjana nacional (9,63 davant de 7,66 per cada 100.000 habitants)— podria experimentar increments addicionals. No obstant això, la magnitud d'esta evolució no pot determinar-se *ex ante* amb precisió, ja que depén de factors concurrents, com ara la configuració concreta dels requisits d'autorització, la disponibilitat d'emplaçaments compatibles amb la normativa, les decisions empresarials i el context econòmic general.

A fi d'afavorir una evolució ordenada de l'oferta presencial i evitar increments abruptes en el nombre d'establiments, es proposa que la concessió de noves autoritzacions d'instal·lació de salons de joc es limite als supòsits en què derive del trasllat d'un altre saló, quan este trasllat tinga per objecte adequar la seua ubicació al requisit de distància previst en l'article 45.5 de la Llei 1/2020.

Igual que s'ha proposat en apartats anteriors, esta mesura se sotmetria a avaluació periòdica, de manera que, amb una periodicitat màxima de cinc anys, s'elabore un estudi específic de seguiment que permeta fonamentar, si és el cas, la seua revisió o modificació, o deixar-la sense efecte si ho aconsellen els resultats i l'evidència disponible.

LES SALES DE BINGO

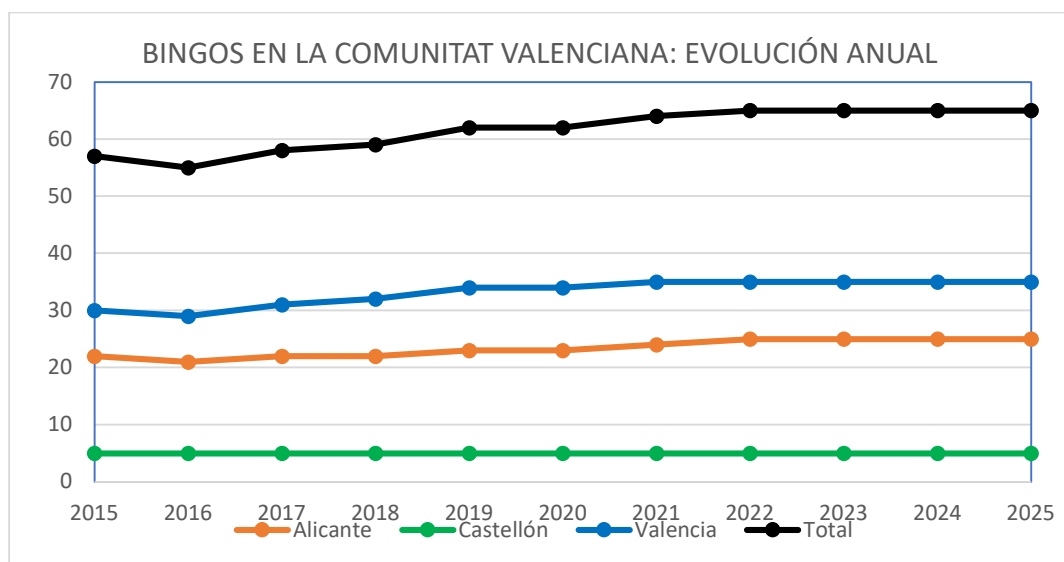
Les sales de bingo són establiments autoritzats per a la pràctica del joc del bingo en les seues diferents modalitats. En estes poden instal·lar-se màquines de tipus A i B, en les condicions fixades pel Reglament de màquines recreatives i d'atzar aprovat pel Decret 115/2006, de 28 de juliol, del Consell, i també és possible realitzar apostes.

Totes les sales disposen d'un servici d'admissió que controla l'accés a la sala de bingo de tots els jugadors o visitants. En este s'obri a cada visitant, en la primera assistència a la sala de bingo, una fitxa en la qual hauran de figurar determinades dades especificades en el Reglament del joc del bingo.

L'EVOLUCIÓ EN LA COMUNITAT VALENCIANA

Evolució numèrica

Els bingos han sigut els locals de joc més estables quant a nombre en els últims anys. Des de 2015, el nombre de sales de bingo per província ha sigut el que reflectix el gràfic següent. S'ha partit d'eixe any per ser el de l'entrada en vigor de l'actual Reglament del joc del bingo, aprovat pel Decret 62/2015, de 8 de maig, del Consell de la Generalitat, i per representar un període prou significatiu de l'evolució del subsector.

Les dades numèriques que corresponen al gràfic anterior són:

ANY	Alacant	Castelló	València	Total
2015	22	5	30	57
2016	21	5	29	55

ANY	Alacant	Castelló	València	Total
2017	22	5	31	58
2018	22	5	32	59
2019	23	5	34	62
2020	23	5	34	62
2021	24	5	35	64
2022	25	5	35	65
2023	25	5	35	65
2024	25	5	35	65
2025	25	5	35	65

El creixement ha sigut lent i moderat al llarg dels anys. En això resulten decisius tres factors: la normativa ha romàs estable quant a requisits d'instal·lació; el nombre de bingos en la Comunitat Valenciana és elevat en comparació amb la resta d'Espanya; la fiscalitat del bingo tradicional afavorix el manteniment de les sales de menys dimensions.²⁴ Seguint la mateixa metodologia emprada en els salons de joc, s'estudia la situació en la Comunitat Valenciana, després s'estudia la de la resta d'Espanya i, finalment, s'exposen les conclusions.

El Reglament de 2015 i el manteniment de les distàncies

El reglament actual del joc del bingo, igual que el de casinos i salons de joc, és de 2015. No va introduir canvis quant als requisits d'ubicació de les sales de bingo, i va mantindre les mateixes restriccions de distància que tenia l'anterior, és a dir, que les sales havien de situar-se a una distància mínima de 1.200 metres d'altres sales de bingo ja existents. No establia cap distància amb salons de joc ni amb centres docents.

El que sí que va introduir va ser una regulació més restrictiva de les màquines B no especials de bingo que les sales podien albergar. Establia un límit màxim de nou màquines, de la qual unisca podia ser multilloc, mentres que, en el reglament anterior, cada bingo podia tindre fins a eixe límit de nou en cada vestíbul, sempre que les dimensions del vestíbul, segons els barems fixats en la mateixa norma, ho permeteren.

L'increment que es va produir va ser relativament reduït, i a pesar que tots els bingos comptaven amb màquines B i màquines d'apostes, el subsector va experimentar la contestació social que despertava el joc en general, però no es va vore immers en l'acusat rebuig que van despertar els salons de joc.

La inadmissió de noves sol·licituds en gener de 2020

²⁴ L'article 92 de la Llei 1/2020, d'11 de juny, de la Generalitat, de regulació del joc i de prevenció de la ludopatia en la Comunitat Valenciana, estableix un tipus de l'1 % sobre els primers 400.000 euros de quantitats jugades.

Igual que s'ha exposat anteriorment entorn dels salons, l'1 de gener de 2020 va entrar en vigor una modificació legal per la qual deixaven d'admetre's sol·licituds d'autorització d'instal·lació de nous bingos.²⁵ Es continuava la tramitació de les sol·licituds que estigueren presentades, però s'impedia la tramitació de noves sol·licituds. Les autoritzacions que es van concedir a partir d'eixe moment, per tant, procedien d'expedients iniciats amb anterioritat a l'any 2020.

La Llei 1/2020

La Llei 1/2020 va introduir per als bingos una important modificació en les distàncies que havien de guardar, a l'establir 500 metres com a mínim, pel camí de vianants més curt, de distància entre si i amb salons de joc i locals específics d'apostes. No va imposar l'obligació de mantindre distàncies mínimes amb determinats centres educatius que sí que va imposar als salons i als locals específics d'apostes.

D'esta manera, la ubicació d'altres establiments de joc (salons i locals específics d'apostes) va passar a influir en la nova ubicació dels bingos i viceversa.

D'altra banda, i igual que s'ha exposat per als salons de joc, la llei va suspendre l'autorització de nous establiments de joc per un termini de cinc anys o fins a la realització del present estudi i la norma de planificació corresponent. És a dir, que encara que no es parlava d'alarma social específica pels bingos, van ser inclosos en la mesura de suspensió de noves autoritzacions, amb este "objectiu de reduir la concentració espacial dels establiments de joc en enclavaments urbans amb el fi reduir el risc de sobreexposició de la població al joc en el seu entorn quotidià i promoure un desenrotllament equilibrat, sostenible i saludable de l'entorn urbà i les activitats socioeconòmiques", segons es manifestava en l'exposició de motius de la llei.

L'EVOLUCIÓ A ESPANYA

En la resta d'Espanya l'evolució ha sigut semblant a la de la Comunitat Valenciana. En la majoria de comunitats i ciutats autònomes les dades han romàs estables o amb poques variacions, producte en bona part de les mesures restrictives, si no directament suspensives, que van ser exposades al tractar els salons de joc.

La taula següent mostra l'evolució del nombre de sales de bingo a Espanya des de 2015 fins a 2024. Igual que es va fer en la taula de salons, figuren ombrejades en blau les cel·les que no suposen un increment numèric respecte de l'any anterior.

ANY	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Andalusia	35	35	37	37	36	34	40	38	39	39
Aragó	15	14	14	14	14	16	14	13	13	13

²⁵ Article 67 de la Llei 9/2019, de 23 de desembre, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera i d'organització de la Generalitat, que va introduir una disposició transitòria nova en la Llei 4/1988, de 3 de juny, del joc de la Comunitat Valenciana.

ANY	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Astúries	8	8	6	6	6	6	6	6	5	5
Balears	6	5	6	6	6				4	4
Canàries	26	28	31	27	30	30	30	31	31	31
Cantàbria	4	5	5	4	5	5	5	5	4	4
Castella i Lleó	21	21	21	20	20	19	19	17	17	17
Castella - la Manxa	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
Catalunya	46	43	45	48	53	57	55	59	60	66
Ceuta	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Comunitat Valenciana	57	55	58	59	62	62	64	65	65	65
Extremadura	8	8	8	8	7	7	7	7	7	7
Galícia	14	14	12	12	12	11	9	10	10	10
La Rioja	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Madrid	46	43	46	45	44	44	44	43	39	37
Melilla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Múrcia	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Navarra	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3
País Basc	14	14	13	13	16	17	14	14	14	14
TOTAL	322	315	324	321	334	331	330	331	331	334

Com pot vore's, la Comunitat Valenciana ha sigut des de fa anys la que més sales de bingo tenia en el seu territori, segons arreplega l'anuari publicat per la Direcció General d'Ordenació del Joc del Ministeri d'Assumptes Socials, Consum i Agenda 2030. Només en 2024 ha sigut superada per Catalunya, que té establert el límit màxim en 75.

D'altra banda, la valenciana és una de les comunitats que més bingos té per habitant, superada només per la ciutat autònoma de Ceuta, Canàries i La Rioja, com pot vore's en la taula següent.

	Sales de bingo en 2023	Població en 2023	Bingo per cada 100.000 habitants
Andalusia	39	8.631.862	0,45
Aragó	13	1.351.591	0,96
Astúries	5	1.009.599	0,50
Balears	4	1.231.768	0,32
Canàries	31	2.238.754	1,38
Cantàbria	4	590.851	0,68
Castella i Lleó	17	2.391.682	0,71

	Sales de bingo en 2023	Població en 2023	Bingo per cada 100.000 habitants
Castella - la Manxa	7	2.104.433	0,33
Catalunya	60	8.012.231	0,75
Ceuta	3	83.179	3,61
Com. Valenciana	65	5.319.285	1,22
Extremadura	7	1.054.681	0,66
Galícia	10	2.705.833	0,37
La Rioja	4	324.184	1,23
Madrid	39	7.009.268	0,56
Melilla	1	85.985	1,16
Múrcia	5	1.568.492	0,32
Navarra	3	678.333	0,44
País Basc	14	2.227.684	0,63
TOTAL	331	48.619.695	0,68

CONSIDERACIONS

Respecte de la situació

1. En termes generals, el joc del bingo a Espanya ha tingut tradicionalment una consideració social diferenciada respecte d'altres modalitats presencials, com els salons de joc o els establiments específicament dedicats a les apostes, en la mesura en què s'ha associat més a una dimensió mutual i social de caràcter recreatiu. No obstant això, en el context del debat públic sobre el joc, esta modalitat també s'ha vist inclosa en les consideracions d'interés públic que han motivat diferents iniciatives reguladores.
2. Si bé el bingo no ha registrat una expansió comparable a l'observada en el subsector de salons, la seua condició d'activitat de joc ha determinat l'aplicació, amb caràcter general, de bona part de les mesures normatives adoptades en els últims anys en matèria d'ordenació, incloent les que han restringit o suspés la concessió de noves autoritzacions d'instal·lació i obertura.
3. El nombre de bingos en la Comunitat Valenciana ha sigut des de fa anys el més alt d'Espanya (65), i només en 2025 ha sigut superat per Catalunya. La ràtio de bingo per habitant és la quarta més alta (1,22 per cada 100.000 habitants), quasi el doble de la mitjana nacional (0,68).
4. Després de l'entrada en vigor de la Llei 1/2020, les sales de bingo que s'instal·len han de situar-se a una distància mínima de 500 metres d'altres sales de bingo, salons de joc i locals específics d'apostes. La ubicació de les sales de bingo, per tant, influïx en els salons i locals específics d'apostes i viceversa.

Respecte de les actuacions futures

Al contrari del que ocorria amb els salons, amb la finalització de la moratòria establida en la disposició transitòria dècima de la Llei 1/2020 no és previsible, en principi, un creixement desmesurat de les sol·licituds d'autorització de sales de bingo, però també s'ha indicat que el nombre de sales és molt elevat en comparació amb les altres comunitats autònomes.

Per això es proposa que només s'autoritze la instal·lació de noves sales de bingo quan siguen conseqüència del trasllat d'una altra sala. La nova sala haurà de respectar el règim de distàncies que estableix el número 6 de l'article 45 de la Llei 1/2020. Igual que es va proposar per als salons de joc, haurà de fer-se un estudi en el termini màxim de cinc anys, per a la revisió i la modificació o la revocació, si és procedent, d'esta mesura.

ELS LOCALS ESPECÍFICS D'APOSTES

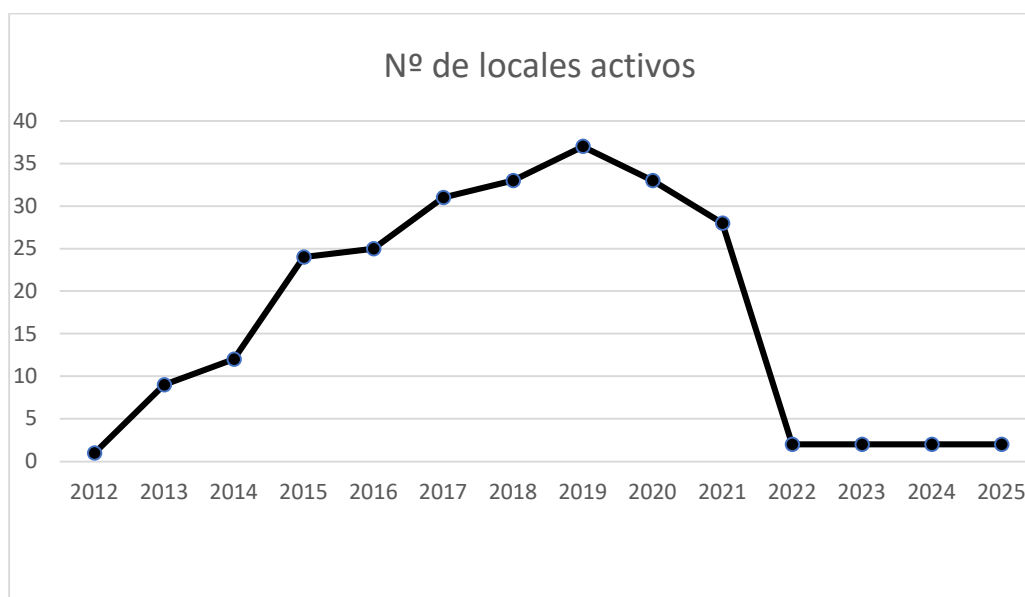
En la Comunitat Valenciana, l'única activitat de joc permesa en els locals específics d'apostes és la formalització d'apostes. A diferència d'altres comunitats, no està prevista la instal·lació de màquines de joc de tipus B ni de cap altre tipus. Actualment, en la Comunitat Valenciana només hi ha dos locals específics d'apostes: un a la província d'Alacant i un altre en la de València.

No obstant això, l'obertura de les "cases d'apostes" ha sigut un element particularment visible en el debat públic, en part perquè l'expressió s'empra habitualment com a etiqueta genèrica per a diferents establiments —tant locals específics d'apostes com, a vegades, salons de joc— l'evolució dels quals s'ha exposat anteriorment.

L'EVOLUCIÓ NUMÈRICA EN LA COMUNITAT VALENCIANA

Les dades sobre la seua evolució numèrica, com després vorem, han estat totalment condicionades per la normativa aplicable en cada moment, i no responen a cap altra variable.

El primer local específic d'apostes es va obrir l'any 2012, i va arribar a haver-n'hi 37 en 2019. Després el nombre va anar baixant fins a arribar a la situació actual.

Any	Altes	Baixes	Nre. de locals actius
2012	1	0	1
2013	8	0	9
2014	4	1	12
2015	12	0	24
2016	1	0	25
2017	8	2	31
2018	5	3	33
2019	11	7	37
2020	2	6	33
2021	0	5	28
2022	0	26	2
2023	0	0	2
2024	0	0	2
2025	0	0	2

L'EVOLUCIÓ NORMATIVA EN LA COMUNITAT VALENCIANA

El Reglament d'apostes de la Comunitat Valenciana de 2011

Les apostes es van posar en marxa en la Comunitat Valenciana després de l'entrada en vigor del Reglament d'apostes de la Comunitat Valenciana aprovat pel Decret 42/2011, de 15 d'abril, del Consell. En este figuraven tres punts determinants per a l'evolució posterior del sector:

1. Els locals específics d'apostes només podien explotar màquines d'apostes. No podien admetre màquines de tipus B.

2. No tenien restriccions de distància entre estos o els salons, a diferència dels salons de joc que en tenien entre si des de l'any 2009.
3. Es donava a les empreses un termini de tres anys per a l'obertura de, almenys, quatre locals específics d'apostes. El termini començava a comptar de l'endemà de la notificació de l'autorització per a l'explotació del joc de les apostes.²⁶

En 2012 van ser cinc les empreses que van obtindre autorització per a explotar el joc de les apostes i que després van prosseguir la seua activitat. Les sol·licituds d'autorització de locals específics d'apostes dels seus tres primers anys d'activitat, en general, responen al compliment de la norma indicada: dos empreses es mantenen en el mínim de quatre locals, altres dos en mantenen cinc, i només hi ha una que en mantinga sis.

En 2015 es va autoritzar una sexta empresa, que també havia de complir l'obligació de posar en marxa els quatre locals.

Entre 2015 i 2019 hi ha una fase de lleu expansió, en la qual les empreses sobrepassen el mínim de quatre (alguna arriba a tindre'n fins a 9, encara que després reduïx el nombre), però sempre sense acostar-se als nivells de creixement dels salons de joc.

La Llei 1/2020

La Llei 1/2020 va canviar dos aspectes importants:

- A) D'una banda, va derogar expressament la disposició addicional que imposava l'obligació de mantindre quatre locals específics d'apostes.

La conseqüència directa va ser la baixa d'onze d'estos a petició pròpia. Hi va haver una baixa més, en gener de 2020, mesos abans de l'aprovació de la llei, que no es considera conseqüència del canvi normatiu.

- B) D'altra banda, la llei va establir per als locals específics d'apostes el mateix règim de distàncies que ja hem vist per als salons de joc, amb la impossibilitat de renovació dels locals que no compliren les distàncies amb determinats centres educatius. En eixe cas se'ls donava l'opció de sol·licitar autorització d'obertura de local en una altra ubicació.

A diferència dels salons de joc, que sí que van utilitzar l'opció de trasllat, els locals específics d'apostes no la van exercir. En 2022 va finalitzar la vigència de vint-i-cinc locals, i només es va sol·licitar la renovació d'un, a pesar que n'hi havia altres que complien els requisits de distància. Es va renovar l'autorització del local sol·licitat i al tancament dels altres vint-i-sis.

CONSIDERACIONS

Respecte de la situació

²⁶ Disposició addicional segona del Decret 42/2011.

1. Els locals específics d'apostes ofereixen menys possibilitats d'explotació comercial que els salons de joc, que poden instal·lar màquines d'apostes i, a més, màquines de tipus A i B. Per tant, els locals són menys rendibles que els salons.
2. A l'haver equiparat el règim de distàncies al dels salons, les oportunitats de trasllat han sigut utilitzades per les empreses per a instal·lar salons, i mai per a reubicar locals específics d'apostes. Les sol·licituds de les empreses respecte dels locals específics d'apostes han sigut únicament perquè s'autoritze la seua continuïtat en la ubicació originària.
3. Malgrat el baix nombre de locals específics d'apostes existents, la idea de la seua proliferació continua generant alarma social.

Respecte d'actuacions futures

Les opcions serien les mateixes exposades anteriorment per als salons de joc. En el cas dels locals específics d'apostes, la dinàmica del mercat no apunta al fet que es vaja a produir un increment en el seu nombre, però, atés que el règim de distàncies és el mateix que per a salons de joc, i que en teoria els dos tipus de locals competixen pels mateixos espais, la planificació dels locals específics d'apostes hauria de seguir els mateixos criteris que s'instauren per als salons.

CONCLUSIONS

Al llarg d'este estudi s'ha previst l'evolució de nombroses variables amb la finalitat de disposar d'una base objectiva per a l'adopció eventual de mesures de planificació del sector. En les mesures a proposar cal tindre en compte el següent:

- El joc és una activitat legal.
- Fins i tot sent legal, el joc constituïx una forma d'oci que, en una part de la població, pot associar-se a patrons d'ús problemàtic i a conseqüències adverses de diversa índole. En este sentit, els sistemes d'informació i seguiment sobre conductes addictives estan incorporant des de fa anys indicadors relacionats amb el joc.
- La intervenció pública en esta matèria ha d'orientar-se a un equilibri regulador entre, d'una banda, els objectius de protecció de les persones usuàries, prevenció i minimització de riscos, i, d'una altra, el respecte a la llibertat d'empresa i al desenrotllament normal de l'activitat econòmica, mitjançant mesures proporcionades, justificades i avaluables, que no impliquen la prohibició general de l'activitat, però sí que permeten un adequat control i supervisió.
- L'exposició i l'accessibilitat a determinats entorns de joc constituïx un factor rellevant a considerar en termes d'ordenació de l'oferta, especialment en relació amb col·lectius

que requerixen una protecció reforçada. En este sentit, totes les comunitats autònomes han posat en marxa mesures de limitació de l'activitat de joc (distàncies, locals, màquines, etc.), i la Comunitat Valenciana no ha sigut una excepció.

- D'acord amb els indicadors utilitzats en este estudi, la Comunitat Valenciana se situa de manera recurrent entre les comunitats amb més densitat de locals per habitant, i es manté per damunt de la mitjana estatal en diferents subsectors del joc.
- La Comunitat Valenciana té suspesa des de 2020 la concessió d'autoritzacions de nous establiments de joc (amb algunes excepcions) i des de 2002 la de màquines recreatives i d'atzar destinades a locals d'hostaleria (llevat que es tracte de substitució de màquines avariades o obsoletes).
- La prevalença de joc problemàtic descendix des de fa anys en la Comunitat Valenciana. Per a això ha resultat decisiu el treball realitzat, a escala local, per les diferents unitats de prevenció comunitària de les conductes addictives i per les organitzacions no governamentals, recursos que són finançats anualment per la Conselleria de Sanitat.
- Sense perjudi de l'adopció de les mesures proposades, es considera oportú incorporar en la seua avaluació els resultats que s'obtinguen de l'Estratègia valenciana integral 2023-2027²⁷ i del Pla d'inspecció 2024-2026,²⁸ així com els indicadors de seguiment disponibles.

En atenció al que s'ha exposat, i als fins d'ordenació i planificació, es proposen les mesures següents:

Respecte de màquines de tipus B destinades a locals d'hostaleria i similars

- No es concediran noves autoritzacions d'explotació de màquines de tipus B o recreatives amb premi, destinades a ser instal·lades en locals d'hostaleria o similars, llevat que es tracte d'una substitució amb destrucció de la màquina substituïda.
- No podrà autoritzar-se la instal·lació, en locals d'hostaleria i similars, de màquines B o recreatives amb premi provinents de casinos, sales de bingo, salons de joc o dels vaixells detallats en l'apartat 4 de l'article 45 de la Llei 1/2020.

Respecte de salons de joc i locals específics d'apostes

Només es concediran noves autoritzacions d'instal·lació de salons de joc i locals específics d'apostes quan siguen conseqüència del trasllat d'un local del mateix tipus en el qual no es complisca el requisit de distància que estableix el número 5 de l'article 45 de la Llei 1/2020, d'11

²⁷ Aprovada per l'Acord de 4 de gener de 2024, del Consell (DOGV núm. 9776, de 29.01.2024).

²⁸ Aprovat per Resolució de la Conselleria d'Hisenda, Economia i Administració Pública (DOGV núm. 9883, de 02.07.2024).

de juny, de la Generalitat, de regulació del joc i de prevenció de la ludopatia en la Comunitat Valenciana.

Respecte de sales de bingo

Només s'autoritzarà la instal·lació de noves sales de bingo quan siguen conseqüència del trasllat d'una altra sala. La nova sala haurà de respectar el règim de distàncies que estableix l'article 45 de la Llei 1/2020, d'11 de juny, de la Generalitat, de regulació del joc i de prevenció de la ludopatia en la Comunitat Valenciana.

Estudi de situació

A partir de la data d'entrada en vigor de les mesures proposades, la conselleria competent en matèria de joc elaborarà, com a màxim cada cinc anys, un estudi per a l'adopció, si és el cas, per part del Consell, de les mesures de planificació que es consideren necessàries, a la vista dels resultats que s'obtinguen d'este.

València, en la data de la firma electrònica

**EL CONSELLER D'ECONOMIA, HISENDA
I ADMINISTRACIÓ PÚBLICA**